

УРАХУВАННЯ СПЕЦИФІКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ТУРЕЦЬКОЇ ВІДМІНКОВИХ СИСТЕМ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Степанюк Г. М., Драгомирецька О. О. *(Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)*

У процесі навчання студентів української мови як іноземної викладачеві словеснику постійно доводиться стикатися з проблемою міжмовної інтерференції.

Вирішення цієї проблеми лежить у площині обов'язкового врахування особливостей рідної мови студента і передбачає порівняльний аналіз мовних систем рідної мови та мови, яка вивчається; вимагає виокремлення найбільш частотних помилок, викликаних знайденими в мовах розбіжностями, розробки системи вправ, покликаних унеможливити інтерференційний вплив.

Позитивним фактором, що дозволяє забезпечити виконання і впровадження на практиці всіх перерахованих вище робіт, є формування на підготовчому факультеті саме одномовних груп. Оскільки останнім часом контингент іноземних студентів, які навчаються в Україні, активно поповнюється студентами з Турецької Республіки, актуальним для методики викладання постає питання порівняння двох мов: української та турецької.

Українська і турецька мови належать, як відомо, до різних мовних сімей: до індоєвропейської та урало-алтайської відповідно. Це обумовлює в свою чергу те, що за своєю морфологічною структурою вони належать до мов різного типу: флективних і аглютинативних, що і є причиною великої кількості інтерференційних помилок, які з'являються в мові турецьких студентів на різних рівнях мовної системи (морфологічному та синтаксичному).

Порівнюючи відмінкові системи турецької та української мов, можна відзначити деяку їхню схожість, що, безумовно, відіграє позитивну роль в процесі вивчення української мови турецькими студентами. До відмінків у турецькій мові, які практично співпадають з українськими, слід віднести:

- основний (або невизначений) відмінок, що не має спеціального відмінкового афікса, - аналог українського називного відмінка;
- родовий відмінок, що виражає в турецькій мові відношення приналежності і відповідає на питання «чий?», «кого?», «чого?».

Однак у відмінкових системах двох мов мають місце і відмінності. Знахідний відмінок, як і в українській мові, теж відповідає на питання «кого?», «що?» і позначає певний предмет, що є об'єктом дії. Але в турецькій мові розрізняють

два знахідних відмінка: оформлений і неоформлений. У так званому неоформленому відмінку іменник не отримує жодних афіксів. Пряме доповнення оформлюється афіксом знахідного відмінка лише тоді, коли мова йде про чітко визначений предмет (в українській мові причина появи закінчення зовсім інша - належність до істот або неістот).

Вихідний відмінок турецької мови, що позначає вихідний пункт руху або дії і відповідає на питання «від кого?», «від чого?», «з чого?», «звідки?», у системі української мови буде відповідати лише одному зі значень багатозначного родового відмінка. На українську мову він перекладається за допомогою прийменників «з», «від».

Місцевий відмінок турецької мови вживається для вираження часових і просторових відносин, позначає місцезнаходження предмета або час вчинення дії і відповідає на питання «де?», «у кого?» «коли?», «о котрій годині?», що також лише частково можна співвіднести з місцевим відмінком в українській мові.

Давальний (або відмінок напряму) у турецькій мові в першу чергу є показником напрямку дії і відповідає на питання «кому?» «чому?» «куди?». Українською мовою перекладається без прийменників або за допомогою прийменників «в», «на», «до», які в цій мові обслуговують зовсім інші відмінки: знахідний і родовий. Отже, пояснюючи турецьким студентам, крім основного, додаткові значення знахідного та родового відмінків, необхідно проводити паралель з турецьким давальним відмінком, який виконує функцію вказівки на напрямок руху замість знахідного та родового в українському.

Значення орудного відмінка, що займає своє гідне місце у відмінковій системі української мови, які використовуються для вираження понять «знаряддя дії», «спільність дії», «засіб пересування» не оформлені в турецькій мові звичним приєднанням афікса до основи слова - у даному випадку використовується не афікс, а післялог «ile». Саме тому не всі лінгвісти визнають наявність цього відмінка в турецькій відмінковій системі. Проте значеннєві паралелі, які мають місце, повинні бути максимально використаними в процесі навчання української мови. Крім того, потрібно враховувати і той факт, що значення «спільності дії» і «знаряддя дії» в турецькій мові граматично не позначені, що також викликає додаткову кількість помилок при засвоєнні теми «Орудний відмінок» в українській.

Освоєння методики викладання відмінкової системи української мови в турецькій аудиторії вимагає від викладача-словесника довгої і кропіткої роботи з розробки порівняльних схем і системи вправ, спрямованих на формування правильних навичок вживання відмінків цією категорією учнів.